

Голас Прадзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ
СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 22 (877) Май, 1965 г.
Год выдання 10-ы
Цана 2 кап.

НАШ ДЭВІЗ: МІР І ДРУЖБА

З кожным годам растуць і развіваюцца сувязі Савецкай Беларусі з замежнымі краінамі. Яны ажыццяўляюцца па лініі Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, а таксама многіх іншых ведамстваў і арганізацый рэспублікі. Толькі Беларускае таварыства мае пастаянныя сувязі з 150 арганізацыямі больш чым 40 краін свету, з тысячамі прадстаўнікоў замежнай грамадскасці.

Асабліва цесныя кантакты ўстаноўлены з грамадскасцю сацыялістычных краін у галіне вытворчасці, навукі, мастацтва, культуры. Працягваюць расшырацца кантакты з грамадскімі дзеячамі, культурнымі і грамадскімі арганізацыямі Францыі, Англіі, Італіі, Канады, Фінляндыі, Новай Зеландыі, Аўстрыі.

Цікава і плёна развіваюцца сувязі з таварыствам «Францыя—СССР» і яго 26 дэпартаменткімі і грамадскімі камітэтамі. З гэтымі арганізацыямі Беларускае таварыства пастаянна абменьваецца фотавыстаўкамі, літаратурай, турыстычнымі групамі, фільмамі, выстаўкамі. Мы вельмі ўдзячны таварыству «Францыя—СССР» за тую работу, якую яно праводзіць па азнаямленні французскага народа з жыццём, культурай і працай беларускага народа. Так, Туркуэнскі камітэт таварыства арганізаваў выстаўку «Беларусь—адна з савецкіх рэспублік», на якой былі прадстаўлены кнігі беларускіх пісьменнікаў, нашы вырабы народнай творчасці, грампласцінкі, фотаздымкі. На выстаўцы былі арганізаваны выступленні актывістаў камітэта, якія пабывалі ў Савецкім Саюзе. Выступленні суправаджаліся паказам фільмаў, што былі зроблены ўдзельнікамі паездкі па Беларусі.

Падобныя выстаўкі былі арганізаваны і ў іншых гарадах Францыі. У пільне таварыства «Францыя—СССР» гаворыцца: «Мы ніколі не забудзем і не дазволім забыць нашым дзесяці, якія вялізарныя ахвяры вы прынеслі ў імя таго, каб народы Еўропы былі свабоднымі!» Вялікую работу праводзяць таварыства «Італія—СССР», Таварыства англасавецкай дружбы, таварыства «Шатландыя—СССР», асацыяцыя «Канада—СССР», шматлікія аддзяленні гэтых таварыстваў, грамадскія арганізацыі нашых суайчыннікаў і іншыя.

Беларусь кожны год наведвае каля 25 тысяч замежных турыстаў. Таварыства дружбы і іншыя арганізацыі імкнуча рабіць усё магчымае, каб іх знаходжанне ў рэспубліцы было цікавым і карысным.

Беларускае таварыства на працягу года атрымала каля 10 тысяч пільмаў з-за мяжы з вялікай колькасцю просьбаў і пытанняў. Мы і надалей будзем на ўсе пытанні даваць адказы і па магчымасці задавальняць паступаючыя просьбы. У сувязі з гэтым у замежныя краіны накіроўваюцца фотавыстаўкі, фотанарысы, кнігі, перыядычны друк.

У мінулым годзе ў рэспубліцы экспанаваліся фотавыстаўка з горада Балцімора (Злучаныя Штаты Амерыкі), выстаўкі прыкладнага мастацтва студэнтаў Манчэстэрскага каледжа (Англія), выяўленчага мастацтва клуба «Захента» (Польская Народная Рэспубліка), польскай графікі, кнігі, народнай творчасці, выстаўка работ фінскага скульптара Эсі Рэнвал, дзіцячага малюнка правінцы Іватэ (Японія), дзіцячага малюнка Новай Зеландыі.

У сваю чаргу, Беларускае таварыства дружбы ў канцы мінулага — пачатку бягучага года накіравала 7 выставак мастацкай фатаграфіі «Савецкая Беларусь сёння», якія будуць экспанаваны больш чым у 20 краінах свету. У бліжэйшы час будзе накіравана ў ЧССР персанальная фотавыстаўка ўдзельніка вызвалення Чэхаславакіі ад фашызму беларускага фатографа Ул. Дагаева.

У Беларусі вядзецца значная работа па перакладу на беларускую мову твораў замежных пісьменнікаў і паэтаў. Секцыя літаратуры і мастацтва нашага таварыства накіруе за мяжу свае рэкамендацыі і анатацыі лепшых кніг беларускіх аўтараў для магчымага перакладу.

Дружалюбным арганізацыям Фінляндыі, Канады, Аўстрыі, Францыі і Швейцарыі будуць адпраўлены выстаўкі дзіцячага малюнка, а ў Англію і Канаду — выстаўка твораў народнай творчасці. Фотасекцыя нашага таварыства сумесна з фотасекцыяй Саюза журналістаў БССР падрыхтуе фотавыстаўку беларускіх, канадскіх і амерыканскіх фатографаў для экспанавання ў ЗША, Канадзе і БССР.

Ужо ўвайшло ў традыцыю правядзенне ў рэспубліцы ўрачыстых сходаў, вечароў дружбы і іншых мерапрыемстваў, прысвечаных нацыянальным святам, памятным і значым юбіляям вядомых дзеячоў чавукі і культуры. У друку, па радыё, тэлебачанні і перад калектывамі працоўных будуць выступаць прадстаўнікі грамадскасці, якія пабывалі за рубяжом.

У нашай краіне створаны неабмежаваныя магчымасці і плёная глеба для ўмацавання культурных сувязей з замежнымі краінамі, а гэтыя сувязі вельмі важныя для ўстаўлення трывалага міру, узаемаразумення, давер'я паміж народамі.

В. СМІРНОУ,
старшыня Прэзідыума Беларускага
таварыства дружбы і культурнай
сувязі з замежнымі краінамі.

Кіраўнік групы земляноў-турыстаў з ЗША Мікалай Папоу ў кабінце самазавала-вола-та Беларускага аўтазавада ў Жодзіна.

Фота В. Анані.

РАДЫЁЗОНДЫ ПАКІДАЮЦЬ ЗЯМЛЮ

Людзі і стыхія... Тут яны сустракаюцца твар у твар. Нягледзячы на гэта, у рэпартажы не будзе ні праселенага ветру, ні буйных хваляў.

Мінская гідраметэаралагічная абсерваторыя — установа як установа. Але зусім інакш пачынаеш глядзець на справы гэтай установы, калі даведаешся, што да іх маюць прамыя адносіны вогненныя вихуры, якія бушуюць на Сонцы, што тут вучаюцца вынікі касмічных катаклізмаў.

І на сонцы ёсць плямы — да гэтага выразу мы прывыклі, як да чыста фігуральнага. Між тым на Сонцы сапраўды ёсць плямы. Яны маюць самы непасрэдыны адносіны да нашых зямных спраў. Калі на Сонцы мяняецца колькасць і памеры плямаў — гэта заўважаюць не толькі астраномы. На Зямлі мяняецца надвор'е, умовы радыёсувязі, нават колькасць сардэчна-сасудзістых захворванняў на планеце мяняецца дакладна ў такт змянен-

ню сонечнай актыўнасці. Зараз Сонца адносна спакойнае. Сціхлі бурны зменшылася колькасць плямаў на нашым свяціле. А як на гэта адгукнецца зямля, што адбываецца ў атмасферы нашай планеты, на яе паверхні? Вывучэнне гэтай рэакцыі Зямлі — праблема грандыёзная. Вырашыць яе не пад сілу абсерваторыям адной краіны.

Злучыўшы свае намаганні, вучоныя 63 краін свету ў перыяд з першага студзеня 1964 года па 31 снежня 1965 года займаюцца разнастайнымі даследаваннямі па праграме Сонца — Зямля ва ўмовах спакойнага Сонца. Гэтыя два гады аб'яўлены Міжнародным Годам Спакойнага Сонца.

Міжнародны Год Спакойнага Сонца! 63 краіны, якія прымаюць удзел у ім, — які гэта выдатны прыклад мірнага супрацоўніцтва, калектыўных намаганняў вучоных розных краін.

— Надвор'е нашай планеты, — гаворыць дырэктар Мінскай абсерваторыі С. Драгун, — у многім вызначаецца працэсамі, якія адбываюцца ў верхніх слаях атмасферы, на вышыні дзесяткаў кіламетраў. Па праграме МГСС з дапамогай радыёзондаў мы праводзім даследаванні дынамікі і тэрмадынамікі гэтых слаёў. Такія даследаванні на нашай абсерваторыі праводзяцца паспяхова.

Па выніках першага паўгоддзя гэтага года абсерваторыя заняла першае месца срод установаў Савета Саюза, якія вядуць работу па праграме МГСС. Работа па гэтай праграме — адзін з цікавейшых бакоў работы абсерваторыі, але ўсё-такі толькі адзін бок. Дзесяцікі арганізацый карыстаюцца данымі шматгадовага гідраметэаралагічнага вывучэння Беларусі. Прабачце, — перапыняе ён свой расказ, — зараз будучы запуская радыёзонд. Хочаце паглядзець?

Мы на пляцоўцы запуску. Зонд — гэта вялізны, больш двух метраў у дыяметры шар, напоўнены вадародам. Да яго прымацаваны прыбор з антэнамі. З завоблачнай вышыні ён будзе радзіраваць аб стане верхніх слаёў атмасферы. З цікавасцю праводзяць шар усе прысутныя: і радыхт Валодзя Грыневіч, і аэролаг Ніна Белогорлава.

— Напрамак 60, туманіца 35! — гучыць над вухам нейчы голас.

Цікаваць, аказваецца, тлумачыцца проста неабходнасцю сачыць за зондам. А так да запуску тут прывыклі. Радыёзонды запускаяць чатыры разы ў суткі.

— Што значыць «туманіца 35»? — пытаюся я ў смуглага юнака.

Ён растлумачвае мне на ламаанай рускай мове. Аказваецца, што Гані Азізі афганец.

Абсерваторыя не толькі цэнтр разнастайных даследаванняў, але і месца вучобы. Тут праходзяць прак-

тыку студэнты гідраметэаралагічных вун і тэхнікумаў краіны, зарубежныя спецыялісты. Гані Азізі і двое яго сяброў закончылі метэаралагічны інстытут у Кабуле, а потым па стыпендыі ААН накіраваны для ўдасканалвання ведаў у Мінск. Мы просім Гані пазнацца са сваімі ўражаннямі ад абсерваторыі. Гані нядрэнна ведае рускую мову, але калі гутарка заходзіць аб практыцы, аб людзях, якія вучылі яго, яму не хапае слоў. І ён пераходзіць на англійскую мову.

— Станцыя выдатная, аснашчана найноўшымі, вельмі добрымі прыборамі. Але галоўнае — людзі. Я глыбока ўдзячны ім за тое, што яны дапамаглі мне стаць спецыялістам. Я павязу з вашай краіны самы лепшы ўспаміны.

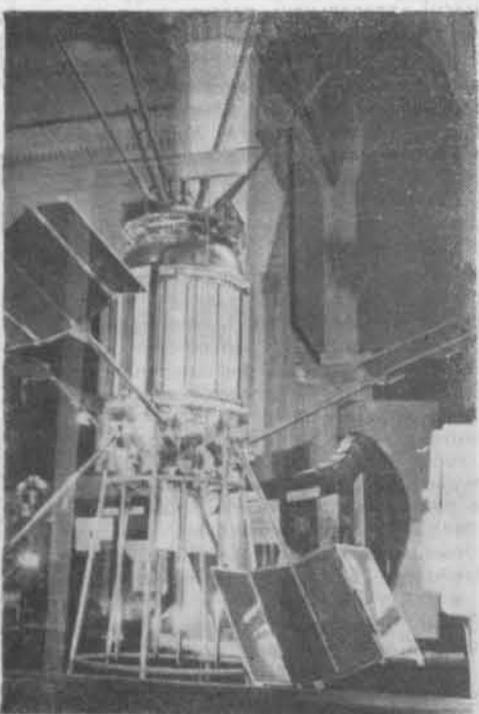
У аддзеле аэралогіі ўжо чуваць настойлівае біп-біп радыёзонда. На абсерваторыі працягваецца рабочы дзень.

С. ПЯТРОУ.

МАГІЛЕУ. Прадукцыя завода штучнага валанна карыстаецца вялікім попытам. Шоўн, штапельны жгут, цэлафан і іншыя вырабы калектыўнага адрпраўляе не толькі сотням прадпрыемстваў краіны, але і за рубез. На здымку: агульны выгляд 2-га бабінажнага цэха завода.

Фота М. Жалудовіча.

МАСКВА. У ліку новых экспанатаў, якімі папоўнілася экспазіцыя павільёна «Космас» ВДНГ СССР, — спадарожнікі «Электрон-1» і «Электрон-2», якія былі запушчаны з дапамогай адной ракеты-носьбіта для вывучэння калізійных радыяцыйных паясоў. Гэтыя паясы будуць уяўляць вялікую небяспеку для здароўя касманаўтаў пры палётах на Месяц і іншыя планеты сонечнай сістэмы, і таму вывучэнне касмічнай радыяцыі мае першаступеннае значэнне. На здымку: спадарожнік «Электрон-1».

Фота В. Будана.

СВЕТЛАГОРСК

Яшчэ адно месцанараджэнне нафты адкрыта ў нетрах Беларускага Палесся. Папярэднія геафізічныя даследаванні сведчылі, што чорнае золата ёсць на Светлагорскай пляцоўцы. Але брыгадзе бурільшчыкаў майстра Пятра Капітонава давялося шукаць яго тут каля двух год. І вось прыйшла перамога. Адна са шчылін дала першую нафту з глыбіні больш трох тысяч метраў.

ВІЦЕБСК

На камбікормавым заводзе гарадскога млынкамбіната ўведзена ў эксплуатацыю паточная лінія па ўзбагачэнню кармоў антыбіётыкамі, вітамінамі і мікраэлементамі. Магутнасць лініі 360 тон прадукцыі ў суткі.

МІНСК

На вуліцы Кедышка адкрыта новая лячэбная ўстанова — паліклініка № 18. Для яе пабудаваны ўтульны, прасторны будынак з рознымі выдатна аснашчанымі кабінетамі. Ёсць свае лабараторыі — біяхімічная, клінічная. Паліклініка абслугоўвае новы раён Мінска. У гэтым жа будынку знаходзіцца і новая дзіцячая паліклініка.

МАГІЛЕУ

На паўднёва-заходняй ускраіне горада пачалося будаўніцтва буйнога завода-аўтамата па вытворчасці бетону і цэментавага раствору. Магутнасць завода разлічана на выпуск 150 тысяч тон бетону і раствору ў год.

СЛУЦК

На Слуцкім цукровым заводзе пачалася здача пад наладку першых агрэгатаў складанага тэхналагічнага абсталявання. Гэта новабудоўля — другое прадпрыемства цукровай прамысловасці рэспублікі, асноўнае тэхналагічнае абсталяванне для якога паставіла польская фірма «Цэкоп».

Быхаў

Лесаводы Быхаўшчыны вырасілі 7,5 мільёна саджанцаў сасны, елкі і дуба. Сотні тысяч з іх ужо высаджаны работнікамі Асіповіцкага, Глускага і Бабруйскага лясгасаў.

ЛЮБАНЬ

Спецыяльны цэх па прыгатаванню вадкіх кармавых дражджэй здадзен у эксплуатацыю ў саўгасе «Любанскі». Кожны дзень цэх можа даваць да 80 тон гэтага корму.

МІНСК

Больш сарака тысяч пасажыраў перавозіць штогод Мінская дзіцячая чыгунка. Рэзультат нашай сталіцы палюбілі яе. У шасці зменах на дзіцячай чыгунцы навучаюцца каля трохсот школьнікаў.

ПОЛАЦК

Праведзен чарговы выпуск у Полацкім тэхнічным вучылішчы электратэхнікі. Пуцёўкі ў працоўнае жыццё атрымалі 145 маладых спецыялістаў.

ПУХАВІЧЫ

Цікавы вечар адбыўся ў вёсцы Навасёлкі. У госці да рабочых вучэбнай гаспадаркі сельгастэхнікума прыехалі з Мінска артысты і пісьменнікі Сяргей Грахоўскі, Пятро Прыходзька, Аляксей Кулакоўскі. Яны пазнаёмілі прысутных з новымі вершамі, апавяданнямі, мініятурамі, расказалі аб сваіх творчых планах. Артысты тэатра імя Янкі Купалы паказалі ўрыўкі са спектакляў «Хто сміецца апошнім» К. Крапівы і «Лявоніха на арбіце» А. Макаёнка.

ЛЬВОВА

Новы цэх з'явіўся на Львоўскім аўтобусным заводзе. Гэта выклікана зарубежнымі заказамі. Калектыў цэха працуе цяпер над першай партыяй аўтобусаў «Турыст», якія будуць адпраўлены ў Алжырскую Рэспубліку.

НЬЮ-ІОРК. Па амерыканскім тэлебачанні была паказана праграма «Чалавек, які выходзіў у космас», прысвечаная выдатнаму подзвігу савецкіх касманаўтаў П. Баляева і А. Ляонава. У праграму былі таксама ўключаны кадры з фільма, якія паказваюць выхад А. Ляонава ў космас, а таксама кадры з фільма, занятага савецкімі касманаўтамі.

ПЕКІН. Агенцтва Сінхуа паведамляе, што 14 мая Кітай правёў выбух чарговай атамнай бомбы ў паветры.

ГАВАНА. У нацыянальным інстытуце аграрнай рэформы адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны провадам на Радзіму групы савецкіх механізатараў. З прававай выступіў прэм'ер-міністр Кубы Фідэль Кастра, які выказаў удзячнасць савецкім людзям за бескарысліваю дапамогу.

ВАШЫНГТОН. Злучэння Штаты працягваюць нарошчваць сваю ваенную магутнасць у Паўднёва-Усходняй Азіі. Аб гэтым сведчыць апублікаваны Белым домам мемарандум міністра абароны ЗША Макнамара, у якім ён растлумачвае, на якія дадатковыя ваенныя патрэбы ЗША будуць выдаткаваны 700 мільёнаў долараў, выдзеленых кангрэсам Пентагону. Як відаць з мемарандума, прадстаўленага прэзідэнту Джонсану, гэта вялізарная сума будзе выкарыстана для дасягнення ваенных мэт ЗША ў В'етнаме. 368,8 мільёна долараў будзе выдаткавана на ракеты класа «Паветра—Зямля», бомбы і патроны.

ПАРЫЖ. Тут ля Версальскіх варот адкрыўся міжнародны Парыжскі кірмаш. У ім прымаюць удзел многія краіны свету. Савецкі Саюз займае адзін з самых вялікіх павільёнаў.

Савецкі Саюз аказвае тэхнічную дапамогу Індыі ў стварэнні ачышчальнай нафтавай прамысловасці ў дзяржаўным сектары. З дапамогай савецкіх спецыялістаў у радзе раёнаў краіны былі знойдзены прамысловыя месцанараджэнні нафты.

Адкрытае савецкімі спецыялістамі Англешварскае месцанараджэнне дало нафту 15 жніўня 1961 года. Здабыча нафты тут няспынна расце. Калі ў 1961 годзе здабывалася толькі 200 тон нафты ў дзень, дык цяпер дзённая здабыча перавышае 2.250 тон. Штодзённа цэлы састаў цыстэрнаў з нафтай адпраўляецца з Англешвара на нафтаперапрацоўчыя заводы.

Па апошніх дадзеных, Англешвар змога даваць каля 2,5 мільёна тон сырой нафты ў год. На здымку: запраўна цыстэрнаў на нафтаналіўнай эстакадзе ў Англешвары.

Фота А. Савіна.

Государственным планом развития народного хозяйства БССР на 1965 год предусмотрено значительное увеличение производства товаров легкой промышленности. Выпуск валовой продукции возрастет по сравнению с прошлым годом на 3,7 процента. Значительные изменения произошли в ассортименте шерстяных тканей. Сняты с производства дорогостоящие чистшерстяные драпы, уменьшается производство бостона. Но зато возрастет выпуск шерстяных тканей с синтетическими волокнами: лавсаном, капроном и другими. В этом году будет вновь освоено 24 новых артикула шерстяных тканей. На Оршанском льнокомбинате увеличивается выпуск портьерных тканей, полотенец, будет освоено производство тонких сорочечных тканей, которые пользуются большим спросом у населения. На Витебской шелкоткацкой фабрике организуется выпуск искусственного меха с ворсом из шерстяной пряжи с лавсаном.

Выпуск обуви возрастет в текущем году на 48 процентов, утепленной обуви — на 35 процентов, а женских сапожек — в восемь раз. Швейники республики вдвое увеличат пошив одежды из искусственных пленок и кожи.

Для развития легкой промышленности республики в текущем году выделено 28,5 миллиона рублей. Это немного боль-

ше, чем в прошлом году. План капитального строительства в данной отрасли составлен с учетом концентрации капитальных вложений на пусковых и особо важных объектах, ускоренного ввода производственных мощностей и основных фондов, направления капиталовложений в первую очередь в прогрессивные отрасли легкой промышленности.

Например, только на строительство Барановичского хлопчатобумажного комбината, где в текущем году должны быть введены в строй 132 тысячи прядильных веретен и 1 890 ткацких станков, предусмотрено вложить 11,5 миллиона рублей, или свыше тридцати процентов капитальных вложений, планируемых на всю отрасль. В Могилеве и Гомеле начнут работу швейные фабрики. В Бобруйске будет закончено строительство кожевенного комбината.

В этом году началось строительство и крупного специализированного комбината верхнего трикотажа в Пинске, мощностью 50 тысяч веретен. Комбинат будет выпускать объемную пряжу из синтетического волокна. Предприятие это будет одним из крупнейших в Советском Союзе. В Бресте начато строительство чулочной фабрики мощностью 30 миллионов пар чулочно-носочных изделий в год. Здесь предусмотрен цех по производству эластичной пряжи.

Строительство новых, а также лучшее использование действующих предприятий, широкое применение искусственных и синтетических материалов — все это позволит улучшить обеспечение населения республики добротными и красивыми товарами.

В. ЛАХТИН,
начальник отдела легкой промышленности
Госплана БССР.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

О деятельности Белорусского общества дружбы и культурной связи с зарубежными странами, его отделений и секций рассказывает председатель Президиума общества В. Смирнов — «НАШ ДЭВІЗ: МІР І ДРУЖБА». Со 150 организациями более чем 40 стран поддерживает постоянные связи Белорусское общество. Круг его деятельности очень широк: это установление тесных контактов с общественными деятелями и организациями, обмен выставками художественной фотографии и детского рисунка, проведение в республике вечеров дружбы и многое другое. Укрепление культурных связей с зарубежными странами способствует укреплению взаимопонимания и доверия между народами.

В Минск прибыла большая группа соотечественников, друзей «Русского голоса». Всего семь дней пробудут наши земляки в Белоруссии, поэтому туристская программа очень насыщена. Гости уже осмотрели нашу столицу, побывали на Белорусском автозаводе в Жодино. Восхищение и удивление вызывает наш город, возставший из пепла и руин. Почти полвека прошло с тех пор, как уехали эти люди за океан, но они не забыли ни родных мест, ни своего языка. Пребыванию наших земляков в Белоруссии посвящены статьи «РАДАСЦЬ СПАТКАННЯ» и «НА БЕЛАРУС-КІМ АУТАМАБІЛЬНЫМ».

«РАДЫЁЗОНДЫ ПАКІДАЮЦЬ ЗЯМЛЮ» — это репортаж из Минской гидрометеорологической обсерватории. Ученые 63 стран мира с 1 января 1964 года по 31 декабря 1965 года, объединив свои усилия, работают по программе изучения спокойного Солнца. Эти два года объявлены Международным Годом Спокойного Солнца. По программе МГСС проводит свои исследования и Минская обсерватория. Это не только центр разнообразных исследований, но и место учебы. Здесь проходят практику студенты гидрометеорологических вузов и техникумов страны, зарубежные специалисты. Сейчас в Минске стажировается группа метеорологов из Афганистана.

«С Советским Союзом — на вечные времена!» — такими словами приветствуют чехи и словаки советских друзей, эти же словами встречали они и представителей Белоруссии, которые в составе поезда дружбы побывали в Чехословакии на праздновании двадцатилетия Дня Победы. Первая волнующая встреча произошла уже в пограничном городке Чирна-над-Тиссой. Бывшие партизаны полесских лесов приехали из Словакии, чтобы увидеть своего командира Ивана Ветрова. Товарищи, воевавших в белорусских партизанских отрядах, встретили председатель колхоза «Красный пахарь» на Пинчине Павел Янович, учительница Наровлянской школы Александра Демидчик и другие. О встречах на земле социалистической Чехословакии рассказывает в статье «НА ВЕЧ-НЫЯ ЧАСЫ».

Под именем Антона Булавского скрывается в Австралии Григорий Булава. Для чего понадобилось этому человеку чужое имя? Чтобы скрыть свое преступное прошлое, свою службу у гитлеровцев. «Карьеру» убийцы и предателя он начал в деревне Протасы Гомельской области. Десятки убитых стариков, женщин и детей послужили ему «рекомендацией» для назначения на пост командира роты в батальоне СД. Давно отгремели последние залпы войны, но жители Светлогорского и Стародорожского районов не забыли черных дел Булавы. Пусть знают о них и жители Сиднея («ПАД ЧУЖЫМ ІМЕМ»).

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Невялікі беларускі горад Лідзу зараз ведае ўвесь Саюз. Гэту вядомасць прынесла яму будоўля вялікай хіміі: у Лідзе ўзводзіцца адзін з буйнейшых у краіне лакафарбавы завод.

Першая чарга прадпрыемства ўступіць у строй ужо ў гэтым годзе. Пазней пачнецца ўзвядзенне магутных цэхаў другой чаргі. Пасля заканчэння будаўніцтва завод будзе выпускаць каля 130 тысяч тон прадукцыі ў год. Ён поўнасьцю забяспечыць патрэбы народнай гаспадаркі Беларусі ў розных лаках і фарбах.

Зараз тут поўным ходам ідзе мантаж тэхналагічнага абсталявання, трубаправодаў і г. д. На шматлікіх аб'ектах прадпрыемства пачалі работу мантажнікі кантрольна-вымяральных прыбораў і сродкаў аўтаматыкі. У цэху эмалей і фарбаў ужо ўстаноўлены шчыты з прыборамі, працягваецца мантаж розных прыбораў аўтаматыкі. На складзе растваральнікаў і маслаў мантажныя работнікі знаходзяцца ўжо ў сталым заканчэнні. У сакавіку пачалася ўстаноўка кантрольна-вымяральных прыбораў і сродкаў аўтаматыкі ў цэху эфіра-цэлюлозных і лятуча-смалістых лакаў і эмалей. Гэта тры асноўныя аб'екты першага пусковага комплексу. У чэрвені пачнецца выпуск прадукцыі. Да канца года ў строй увойдуць і астатнія цэхі першай чаргі.

Ф. КАРДАШ.

У вёсцы Запруддзе на Магілёўшчыне ёсць калгас «Верны шлях». У гады вайны вёску спалілі фашысты, але яна даўно ўжо адбудавана. Уся моладзь гэтай вёскі вучыцца. Многія сталі навуковымі работнікамі, настаўнікамі, медыкамі, бухгалтарамі, механізатарамі, аграномамі. Да Савецкай улады з усёй Магілёўскай губерні не выйшла і палавіна беларусаў-спецыялістаў, якіх дала цяпер адна вёска Запруддзе.

А. МУЖАЎ.

Да Кнотаўшчынскага сельскага клуба, што ў цэнтры калгаса «Радзіма Якуба Коласа», падкацілі дзве легкавыя аўтамашыны. З іх выйшлі родныя і ганаровыя бацькі з дзецьмі на руках. У трактарыста Паўла Феафілавіча і планавіка Соф'і Антонаўны Ермаковічаў нарадзіўся сын. Сям'я механізатара Уладзіміра Васільевіча і калгасніцы Зінаіды Міхайлаўны Ермаковічаў папоўнілася дзвюма дзяўчынкамі. Бацькі захацелі на новаму абраду адзначыць нараджэнне сваіх дзяцей.

Лішучь
ЗЕМЛЯКІ

МЫ ВСЕ здесь восхищены героическим подвигом советских летчиков-космонавтов Беляева и Леонова. Весь мир был потрясен, когда Леонов покинул корабль и вышел в космос. Даже такая реакционная западногерманская газета, как «Бильд», поместила фотографии советских героев.

В то время как советский народ стремится к мирному освоению космоса на благо всего человечества, американские империалисты ведут грязную войну во Вьетнаме, сбрасывая бомбы на мирное население, отравляя газами стариков и детей. Насилие, разрушение, смерть — вот тот западный «рай», который сулят народам Вьетнама американские империалисты. Но народы Азии и Африки уже поняли, кто им друг, а кто враг. На стороне независимости, стоят Советский Союз и все прогрессивные силы мира.

В. ИВАНОВ.

ФРГ.

З ПРАЧЫТАНЫ Х многа кніжак, атрыманых ад вас, адно з цікавых і карысных лічу «Пяцьдзесят чатыры дарогі» — зборнік аўтабіяграфічных матэрыялаў аб жыццёвым і творчым шляху беларускіх паэтаў, празаікаў і драматургаў. З белетрыстыкі трэба адзначыць «Святло над Лінскам» М. Паслядовіча і «Серадзібор» П. Пестрака аб пасляваеннай адбудове калгаснага вёскі. З навуковых выданняў заслугоўвае ўвагі «Прырода Беларусі». З брашур — глыбокая па змесце «Горсть зямлі» С. Афанасьева. Наогул усе кнігі, з дасюль прачытаных мною, цікавыя і мне спадабаліся.

М. СКРЫНІК.

Англія.

ДЛЯ ТЫЛІСКАГА МЕТРО

У многія гарады краіны ідзе прадукцыя Гомельскага электратэхнічнага завода Міністэрства шляхоў зносін ССРС. Асабліва зарэкамендавалі сябе рэлейныя і сілавыя шафы для электраабсталявання метрапалітэнаў. Сотні такіх аграгатаў адпраўлены метрабудаўнікам Ленінграда.

Завод атрымаў новы заказ на выраб рэлейных і сілавых шафаў для абсталявання падземных магістралей Тбілісі. Мантажнікі, дзе майстрам Я. Г. Васілеўскі, далі слова выканаць гэты заказ на месяц раней тэрміну.

(БЕЛТА).

РАДАСЦЬ СПАТКАННЯ

— Дарагія суайчыннікі! Вы знаходзіцеся ў Савецкай Беларусі. Я вітаю вас на роднай зямлі — гэтымі ўрачыстымі словамі гэта пачалася экскурсія нашых землякоў са Злучаных Штатаў Амерыкі па беларускай сталіцы. — Мінск — старажытны горад. Хутка мы адзначым яго 900-годдзе. Я ахвотна паказала б вам яго старажытныя помнікі, але на жаль, гэтага зрабіць нельга. Мінск быў разбураны ў гады другой сусветнай вайны амаль палкам.

Знаёмства з горадам пачынаецца з Прывакзальнай плошчы. У руках турыстаў фотаздымкі, якія зроблены дваццаць год назад. Тая ж самая плошча. Разбураны вакзал, пакарожаная трамвайная рэйка, замест дамоў — кучы бітай цэглы.

Землякі са здзіўленнем глядзяць на плян працы будаўнікоў Мінска. Яны не першыя, каму не верыцца, што можна адбудоваць такі горад за дваццаць год.

Наступны прыпынак на плошчы Леніна. Дом урада. Гэта адзін з нямногіх будынкаў, які захаваўся з даваеннага часу. Тут размясціўся Савет Міністраў БССР, Прэзідыум Вярхоўнага Савета, міністэрствы. Над домам горда развіваецца чырвона-зялёны беларускі сцяг, перад фасадам — помнік вялікаму Леніну.

Фашысты, акупіраваўшы ў 1941 годзе наш горад, вывезлі гэты помнік у Германію, пераплавілі яго на метал. Але ў Ленінградзе знайшліся старыя формы, на якіх ленынградцы адлілі такі ж помнік і прыслалі мінчанам. Імя заняў сваё ранейшае месца ў нашым горадзе.

На плошчы Леніна — тры вышэйшыя навучальныя ўстановы рэспублікі.

— Вы, напэўна, ведаеце, што амаль усе беларусы да Кастрычніцкай рэвалюцыі былі неписьменнымі? — пытае дзяўчына-гід у гасцей.

— Праўда, праўда, — ківалюць яны галовамі.

— І мы, калі ехалі за акіяна, не ўмелі ні чытаць, ні пісаць. Ды і зараз не надта вучоныя.

— Ведаеце, хто мае права вучыцца ў нашых вун? — задае гід наступнае пытанне.

— Ведаем, — дружна адказваюць гасці. — У вас усе вучацца.

Так, у нас вучацца ўсе. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт рыхтуе спецыялістаў-хімікаў, геолагаў, матэматыкаў, гісторыкаў, выкладчыкаў рускай і беларускай мовы і іншых спецыялістаў.

— А хіба ў вас у школах выкладаюць на беларускай мове? — пытаюцца гасці.

— У гарадах ёсць рускія школы, але ў вёсках амаль усе беларускія, — адказвае экскурсавод.

— А мы забылі гэту мову, — уздыхаюць турысты-беларусы. — Не ведаем яе зусім...

— Ды гэта ж вам толькі здаецца, — жартуе гід. — Вы і самі не заўважаеце, што ў вашай мове шмат беларускіх слоў, у вас нават беларускі акцэнт захаваўся.

...Я ўспомніла дзень іх прыезду ў Мінск.

Невысокая, жвавая жанчына, акружаная сваімі роднымі, размаўляла з імі на чысцейшай беларускай мове. Я падыйшла да

яе, пазнаёмілася. Францвіч Надзя, так звалі турыстку, адказала са здзіўленнем:

— Як жа можна забыць сваю мову? Я вось, чуеце, пра ўсю вёску пытаюся, усіх па імях памятаю. Зямлю матчыну памятаю. Як прыехала сюды, то нібы памаладзела.

Моцнае ж пацудзе смутку па Радзіме, падумала я. Усім ім па семдзесят і больш год, яны стаміліся за дарогу, але якая радасць у іх вачах, радасць доўгачаканага спаткання з Радзімай!

...А тым часам аўтобус працягвае свой шлях па сталіцы. Роўная стужка Ленінскага праспекта, прыгожыя будынкі, маладая зеляніна паркаў, як магнітам, прыцягваюць людзей да вокнаў. Праплылі і засталіся ззаду новыя вялікія мікрараёны сталіцы па вуліцы Волгаградскай і ў Зялёным лузе. Запала ў сэрца, запомнілася плошча Перамогі.

Каля помніка загінуўшым воінам і партызанам турысты выйшлі з машыны. А нас, суправаджаючых, фатаграфавалі Матушак Іван Дзмітрыевіч. Ён фатаграфуе ўсё: людзей, дамы, вуліцы.

— Вы не ведаеце, што такое заходняя прапаганда, — гаворыць Матушак. — Па радыё, тэлебачанні, у газетах ям

расказваюць аб жахах, якія адбываюцца ў Савецкім Саюзе. Вы і галодныя, вы і дрэнна апранутыя, у вас няма тэхнікі, няма машын. Калі я, прыехаўшы, раскажу, што бачыў, мне не павераць, а калі пакажу здымак, гэта ўжо доказ. Не, ва, ша жыццё зусім не такое, як нам распісваюць.

Да нас падыходзіць другі землякі. Міра Гінзбург усім расказвае аб усхваляўшым яе выпадку.

— Я ішла па вуліцы, у руках у мяне была паперка. Вецер вырваў яе ў мяне з рук. Яна ўпала. Зусім незнаёмая і ўжо немаладая жанчына падняла яе і працягнула мне. Я ўспомніла, як у Амерыцы ў незнаёмым горадзе я аднойчы пыталася, як знайсці патрэбную мне вуліцу. Нікому да мяне не было справы. Усе спыталіся. Ні ў каго не знайшлося часу, каб паказаць мне дарогу.

...Экскурсія заканчваецца. Гэта было першае знаёмства з Мінскам. Уперадзе яшчэ многа цікавага.

Д. ЧАРКАСАВА.

Гэты агонь свяшчэнны для ўсіх: для рабочых Мінска і калгаснікаў з Прынямоння, студэнтаў з Віцебшчыны і школьнікаў Гомеля... Дарагі ён і гэтаму чалавеку, які пасля доўгіх год разлукі наведаў родную сэрцу зямлю.

Пасля наведання дома-музея першага з'езду РСДРП.

Гасцям з ЗША дае тлумачэнні галоўны інжынер БелАЗ'а Яўгеній Слабкоў (крайні злева).

НА БЕЛАРУСКІМ АЎТАМАБІЛЬНЫМ

На трэці дзень знаходжання ў Мінску турыскі маршрут нашых землякоў ляжаў у горад Жодзіна. У даўнія часы, калі яны ад'язджалі з роднай Беларусі за мяжу, Жодзіна было невялікай вёскай, якіх многа ў той час тулілася ля лясоў, на берагах рэчак і адваяваных у прыроды вузкіх палатках. Сёння ж Жодзіна — адзін з прыгожых гарадоў нашай рэспублікі.

...Аўтобус вырваўся «з палону» гарадскога транспарту і хутка пакаціў па шырокай стужцы Маскоўскай шашы. Турысты пачалі любавіцца характарам навакольных краявідаў. За вокнамі прабягалі стройныя з маладой лістовай бярозкі, лугі, на якіх пасвілі статкі жывёлы, трактары, што аралі ўдалечы-

ні глебу. Усё гэта дорага сэрцу тых, хто, нягледзячы на доўгія гады разлукі, захаваў любоў да сваёй Радзімы.

Хутка праімчаліся дзесяткі кіламетраў, і перад позіркам пачала ўсё выразней і выразней адкрывацца панарама горада. Што ж прывяло сюды нашых турыстаў? Чым вызначаецца Жодзіна сярод дзесяткаў іншых гарадоў рэспублікі?

У Жодзіна — Беларускі аўтамабільны завод, адзінае ў краіне прадпрыемства, якое вырабляе самазвалы-гіганты. Аб іх нашы суайчыннікі не раз чыталі ў савецкім друку і ў друку Злучаных Штатаў Амерыкі, як аб машынах высокай тэхнічнай думкі і вельмі зручных у эксплуатацыі. Машыны з маркай «БелАЗ»

працуюць у горназдабываючай прамысловасці, на будоўлях электрастанцый. Іх можна ўбачыць на Кубе, у Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы. Беларускія аўтамабілі не раз дэманстраваліся на міжнародных выстаўках і кірмашах, дзе атрымлівалі высокую ацэнку зарубежных спецыялістаў.

Турыстаў прыняў дырэктар завода Іван Сідаровіч і меў з імі працяглую гутарку.

— Беларускі аўтамабільны завод, — сказаў кіраўнік прадпрыемства, — быў арганізаваны ў 1959 годзе. Як бачыце, наш завод малады. Спачатку мы выпускалі 25-тонныя самазвалы. Але з кожным годам завод расшыраўся, і калектыў пераходзіў да выпуску ўсё по-

вых і новых марак машын. Зараз у нас на канвееры «БелАЗ-540». Гэты самазвал па сваіх тэхнічных якасцях значна адрозніваецца ад сваіх папярэднікаў. У недалёкім будучым мы плануем пачаць выпуск 40-50- і 100-тонных самазвалаў.

У стварэнні самазвалаў жодзіцам дапамагаюць дзесяткі іншых прадпрыемстваў краіны. Па кааперацыі яны пастаўляюць сюды неабходныя дэталі, гуму і г. д.

Далей Сідаровіч расказвае аб умовах працы на заводзе, людзях, які складаюць калектыў аўтамабілебудаўнікоў. У асноўным на прадпрыемстве заняты моладзь. Яна прыйшла сюды пасля заканчэння агульнаадукацыйных школ і школ фабрычна-заводскага навучання, тэхнікумаў, інстытутаў.

— Раней я быў салдатам, працягвае свой расказ Сідаровіч. — А калі дэмабілізаваўся, стаў працаваць слесарам. Застаў вучыцца ў вясёльнай школе, пасля пайшоў у інстытут. І па меры таго, як узбагачаў свае веды, я рос на службе. Быў майстрам, начальнікам цэха, тэхнолагам, а цяпер, як бачыце, мне даверана кіраўніцтва заводам.

Расказ аб сабе Сідаровіч пачаў не выпадкова. Яго працоўная дарога падобна на дарогі многіх маладых спецыялістаў, якія сёння працуюць на заводзе. Калісьці яны таксама былі токарамі, слесарамі, зборшчыкамі, наладчыкамі. Працуючы, яны адначасова вучыліся ў школах, наведвалі тэхнікумы. Сёння на заводзе цяжка знайсці рабочага, які б не вучыўся. У гэтым людзям ідзе насустрэчу адміністрацыя прадпрыемства. Ты, хто жадае вучыцца, прадстаўляюцца дадатковыя водпускі, за кошт прадпрыемства вызначаюцца стыпендыі. Некалькі год назад пры заводзе адкрыўся тэхнікум. Цяпер яго наведваюць дзесяткі маладых рабочых.

З канферэнц-зала турыстаў запрасілі аглядаць завод. Заводскія карпусы займаюць тэрыторыю ў дзесяткі гектараў. Многія з іх пабудаваны са зборнага жалезабетону. Вакол цэхаў высаджана многа дрэў, разбітыя кветнікі.

Знаёмства з заводам пачалося з цэха электразваркі, дзе робяцца кузавы. Турысты праходзяць уздоўж вялікага праплету. Іх цікавіць якасць выкананых работ, умовы працы. На ўсе гэтыя пытанні тлумачэнні дае галоўны інжынер Яўгеній Слабкоў.

З цэха ў цэх пераходзяць турысты. І ўсюды яны сустракаюць ветлівасць з боку рабочых. Тут і там паміж гаспадарамі і гасцямі пачынаюцца гутаркі. Турыстаў цікавіць жыццё савецкага рабочага, савецкіх рабочых — жыццё народа Амерыкі.

На галоўным канвееры турыстам спадабалася чысціня рабочых месц, высокі ўзровень механізацыі.

У многіх цэхах турысты разглядалі фотаздымкі рабочых, чыталі аб'явы. Яны бачылі, што на савецкіх заводах шапуюць перадавікоў працы, іх імёны заносзяцца на дошкі гонару, што прафсаюзныя цэхавыя камітэты наведваюць рабочым абнаўленні палатнаў у санаторыі і дамы адпачынку, што прафсаюзы займаюцца размеркаваннем кватэр сярод сем'яў сваіх членаў.

Пасля агляду завода гасцям паказалі палац культуры аўтамабілебудаўнікоў. Тут ёсць вялікая глядзельная зала, прасторнае фэе, бібліятэка, кніжны фонд якой складае 25 тысяч тамоў. Пры палацы ёсць гурткі мастацкай самадзейнасці. Дзеці рабочых наведваюць студыю выяўленчага мастацтва, спартыўную залу.

З добрым настроем пакалілі турысты гасціннае Жодзіна Тое, што яны ўбачылі тут, пераканаўча сведчыць, як далёка пайшла іх родная Беларусь па шляху тэхнічнага прагрэсу, якімі сталі цяпер нашы людзі, як аднавіўся і папрыгажэў родны краі.

Л. СКІБЕНКА.

Уважаемый Сергей Васильевич Афанасьев!

Поздравляю вас с пролетарским праздником Первого мая! У вас в стране это действительно большой праздник, в то время как «у нас», в Америке, это чуть ли не черный день... Тем более сегодня, когда «наши» войска усмирят революционные восстания во всем мире, когда «наши» дивизии «маринс» высаживаются в одной из латиноамериканских республик, где «мы» не можем допустить возможности захвата власти «большевиками». Пойди по-празднику!

Вам, как бывшему «американцу», несомненно, знакома эта атмосфера. Как раз в эту минуту, когда я пишу, гудят тревожные гудки, напоминающие американцам о войне. Вы, наверное, знаете об установленных во всех городах сигналах, которые должны известить нас о нападении врага. Их включают в определенный час

каждую последнюю пятницу каждого месяца. Вот и трубят тревогу, предвещая, как это мне кажется теперь, символически то, что неминуемо когда-нибудь должно прийти — последний час отжившего строя, как неминуема смерть всего отжившего на земле.

Так я увлекся «мировой политикой», что сразу не попросил, как намеревался, извинения за столь долгое молчание. Но, как ни странно, задержка с ответом тоже результат «мировой политики», или того состояния, в котором находятся так называемые «друзья» социализма. Вам это известно.

Вы, быть может, не поверите, но ваша книжка «Горсть земли» мне доставила много сердечной боли. И спешу сказать, что вина не ваша. Беда в том, что умы некоторых «наших» людей слишком отравлены психозом недоверия ко всему, исходящему из уст человека, который говорит правду о Советском Со-

СЕРГЕЙ АФАНАСЬЕВ

Получил ваше письмо с поздравлениями. Спасибо! Вы, конечно, правы, у нас Первое мая — праздник с большой буквы. В этот день все трудящиеся в моей стране вышли на улицы с радостным чувством, потому что жизнь у нас стала еще лучше. Ну, а американские летчики в эти дни вели бомбежку во Вьетнаме. А потом американские солдаты высадились в Доминиканской Республике. Советские же люди еще раз подчеркнули, что они абсолютно все жаждут мира для себя и для всего мира.

Большой праздник был у нас и 9 мая — 20 лет со дня победы над злейшими врагами не только нашей Родины, но и всего человечества Гитлером и его бандитами. В Москве, в столицах союзных республик прошли военные парады. Города были разукрашены флагами, плакатами. Целый день на улицах Минска гремела музыка. Были возложены венки и цветы у обелиска Победы, а также у памятников жертвам фашистских палачей.

Ну, а как отмечала этот день «наша» Америка? Ведь больше чем четверть миллиона ее сынов также сложили голову в борьбе с общим врагом — с немецкими фашистами.

Мне очень жаль, что моя книжка «Горсть земли» доставила вам огорчение. Могу вам сообщить, что и на меня были нападки со стороны некоторых «друзей» из Америки. Вы пишете: «...и представьте, что, прочитав вашу книжку, некоторые «друзья» ухитрились так истолковать сказанное там, что получается все шиворот-навыворот». Мне думается, что эти «друзья», которых вам приходится уличать в клевете на СССР, похожи на голдуотеровцев, т. е. бешеных. Ведь бешеные могут быть не только среди американцев, немцев и других, но и среди евреев.

Ваши «друзья» говорят, что я, мол, вынужден так писать, ибо в противном случае мне пришлось бы плохо в СССР. Прежде всего, что они подразумевают под словом «плохо»? Гонения, тюрьму? И почему я должен насильственно себя или позволить кому-то заставить себя писать то, что не отвечает моему убеждению? Наконец, если бы мне действительно было плохо, то я просто мог бы молчать или пожаловаться на свою судьбу друзьям по эмиграции в США. Я, как говорится, разменял восьмой десяток лет, жить осталось не так и много, так что врать мне просто не к лицу. Очевидно, у ваших «друзей» действительно мозги шиворот-навыворот, если они не понимают этого!

Дальше они говорят, что у меня есть какие-то особые «привилегии». Откровенно говоря, на эту галиматью и отвечать-то не следовало бы, но я все же попробую. Дело в том, что я начал хлопотать о восстановлении меня в правах советского гражданина еще до второй мировой войны, затем после войны. Один раз мне было отказано в просьбе. И только в третий раз моя попытка увенчалась успехом, и я вернулся на Родину. Да, заслуг перед Родиной у меня нет, но в то же время я никогда и нигде против Советского Союза не выступал. Наоборот, по мере сил своих я защищал его. Может быть, это оказало какое-то влияние на получение мною советского подданства. Большую роль, конечно, сыграло и то, что я нашел родных, предоставивших мне квартиру. И это все! Такие «привилегии» были оказаны Советским Союзом многим бывшим эмигрантам из России. Разве не вернулись на Родину даже многие белоземляки из Франции и Китая и других стран, тысячи армян, татар? Многие реэмигрировали из стран Латинской Америки, Канады, США. Вернулось в СССР немало и евреев. Вот в этом-то и сказались подлинная

Семен Д.: Я СПОРЮ С НИМИ ДО ХРИПОТЫ

юзе. А я ведь отношусь ко всему, что касается Родины, как к личному, и отзываюсь на всякие нападки на СССР, будто это касается родной матери. Да, мне не раз приходилось спорить до хрипоты, разоблачая клевету, ложь и наветы на Страну Советов. И представьте, что, прочитав вашу книжку, некоторые «друзья» ухитрились так истолковать сказанное там, что получается все шиворот-навыворот.

Расскажу об этом подробнее. Первое, что я услышал, это то, что вы, мол, вынуждены так писать, ибо в противном случае вам пришлось бы в СССР плохо. У вас, по их мнению, какие-то особые «привилегии» и т. д. и т. п. Но последнее, что просто взбесило меня, было то, что вы, мол, еврей и взяли русское имя, иначе бы вас не приняли на постоянное жительство в СССР как равноправного советского гражданина. Другие, наоборот, говорят, что если бы вы были евреем, то вам бы не дали этого гражданства...

Что вы скажете на это, а?

Еще один пример. Полгода тому назад в местной газете появилась статья с явной клеветой на СССР. Я послал эту статью в журнал «Советская жизнь», который издает советское посольство в Вашингтоне. Вопрос касался так называемого «антисемитизма» в СССР. Через пару месяцев на мой вопрос был дан ответ в этом же журнале за подписью московского раввина. Потом этот самый газетный писака (Паул Коатес) ответил раввину в газете «Лос-Анжелес Таймс», повторяя сказанное им же раньше. И что же вы думаете? Большинство «наших друзей» верят Коатесу, а не раввину, 92-летнего старику. Они твердят свое: «Он вынужден так писать, а американский журналист вполне свободен и может писать как хочет». Он, мол, пишет как член «свободной прессы». Вот до чего докатились «друзья»!

Как вам живется? У меня особенных новостей нет, кроме вечной драки с «друзьями». Будьте здоровы и счастливы.

СЕМЕН Д.

Лос-Анжелес,
31 апреля 1965 г.

ОТВЕЧАЕТ «ДРУЗЬЯМ» ИЗ ЛОС-АНЖЕЛЕСА

гуманность Советского правительства. Какая бы капиталистическая страна разрешила тысячам людей, уехавшим по разным причинам за границу, вернуться на Родину, причем в большинстве своем уже в солидном возрасте, нетрудоспособным. Советское правительство не только разрешило им вернуться домой, но и оказало помощь, включая выдачу пособий и пенсий, кому они полагались согласно советским законам, поставило крест на прошлом, с одним только условием — быть честными и только честными гражданами. Сообщите вашим «друзьям» и кое-какие данные из моей биографии. Случилось так, что я родился в русской семье задолго до революции. Предки мои — дед и прадед — были крепостными. Надеюсь, что ваши «друзья» не поставят мне этого в вину, как я не посмею поставить другим в вину то, что они родились от евреев. Меня поражают эти «знакомые» и «друзья», которые, видимо, исповедуют голдуотеровскую мораль и вместе со сворой озлобленных врагов Советского Союза клеветают на государство рабочих и крестьян. Лучше бы они тратили эту энергию на борьбу с ККК и берчистами, которые являются реальной угрозой для всех.

У нас же в Советском Союзе имеется закон, карающий каждого, кто натравливает одну национальность на другую. Есть ли такой закон в США? Нет! В Советском Союзе еврейский вопрос не является вопросом. Хорошо, честно работает человек — честь и слава ему, какой бы национальности он ни был. Плохо работает, тунеядствует — плохо ему будет. Подчеркиваю, это относится ко всем гражданам Советского Союза, ко всем национальностям, без различия. Почему же ваши «друзья» не говорят и не пишут, что у нас много евреев работают педагогами, врачами, инженерами, архитекторами и т. д.? Нет для них и каких-либо ограничений в месте жительства, как это было в царской России. Почему же «друзья» замалчивают такой важный факт в жизни еврейского народа?

Недавно в одном из наших минских театров выступала еврейская труппа. Ставили «Тевье-молочник» Шолом Алейхема на еврейском языке. Я из любопытства пошел посмотреть спектакль, хотя знаю всего два еврейских слова. Группу артистов зрители встретили хорошо, но поразило то, что молодежи среди них не было. Вся публика состояла из пожилых людей. Подумайте, о чем это говорит.

Относительно «свободной прессы» в Америке, как говорит писака из «Лос-Анжелес Таймс», то ему можно было бы посоветовать: пусть он for the sake of argument напишет пару хороших, объективных статей о Советском Союзе, тогда посмотрим, что скажет «свободная пресса» и где может оказаться сам «свободный» писака Паул Коатес, когда за него возьмется House of Un-American Activities Committee, и как он удержится в «свободной прессе»! Хочется напомнить вашим «друзьям» еще вот о чем. Пусть не забывают, что за 47 лет своего существования, пережив разруху первой мировой войны, гражданскую войну и самую разрушительную войну с гитлеровской Германией, Советский Союз все же собственными силами вышел на орбиту могущественной державы, и нам конечно не страшны любые козни таких вот «друзей», погрязших в антисоветских измышлениях. Советский народ шел и пойдет своим путем. Так что не лучше ли вашим «друзьям» взяться за ум? Это было бы полезно.

Сергей АФАНАСЬЕВ.

Минск, май 1965 г.

Калі ў Браціславу прыходзіць ноч, яе вуліцы пусцеюць. І толькі ён адзін стаіць на высокай гары Славін, застыўшы ў імклівым парыве, і сцяг нібы б'ецца ў яго руках, асветлены трапяткімі промянямі пражэктараў. Ён заўжды на варце, гэты савецкі салдат, ён ахоўвае мірны сон жыхароў горада над сінім Дунаем і вечны сон сваіх баявых сяброў. А іх сто тысяч, адлаўшых жыццё за свабоду Славакіі. Помнікі на Альшавскіх могілках у Празе, на плошчы ў Брно, у кожным чэхаславацкім горадзе, амаль у кожнай вёсачцы... Братэрства народаў, змацаванае вялікай барацьбой і крывёю!

Свята шануюць у Чэхаславакіі памяць загінуўшых. Не вянучуць яны помнікаў кветкі, вечна жывая ў сэрцах удзячная памяць аб войнах-вызваліцелях. «З Савецкім Саюзам — на вечныя часы!» — гэтымі словамі ад душы вітаюць чэхі і славакі савецкіх сяброў.

Ці трэба казаць, з якім хваляваннем перасякалі чэхаславацкую граніцу прадстаўнікі Беларускай рэспублікі, што ехалі ў поездзе дружбы на святкаванне дваццацігоддзя Дня Перамогі? У беларускіх лясках плячо ў плячо з савецкімі людзьмі змагаліся чэхаславацкія салдаты, што перайшлі на бок партызан з фашысцкай арміі, у якую былі ввалтоўна мабілізаваны. І вось зараз былыя партызаны і ўдзельнікі вызвалення краіны чакалі сустрэч з сябрамі па зброі.

Ужо ў пагранічным гарадку Чыёрна-над-Цісай беларускую групу чакаў вялікі натоўп. Былыя партызаны палескіх лясоў прыехалі з розных куткоў Славакіі, каб убачыць свайго камандзіра Івана Ветрава. Гарачыя прывітанні, абдымкі, пацалункі — і вось ужо Ветрава забіраюць з вагона і на машыне вязуць да сябе. Старым сябрам столькі трэба сказаць адзін аднаму!

Старшыня калгаса «Чырвоныя Араты» на Піншчыне Павел Яновіч не паспеў папярэдзіць славацкіх таварышаў аб сваім прыездзе. А група спынілася ў Браціславе ўсёго на два дні, і ліст мог не дайсці за гэты час. Яновіч спыніў на вуліцы першую сустрэчную жанчыну і папрасіў у яе парад. «Не хвалюйцеся, — адказала яна, — усё будзе добра». І сапраўды, вечар Павел Васільевіч сустрэкаў сярод баявых сяброў, з якімі разам партызаніў у Беларусі. Аказваецца, гэтая незнаёмая жанчына адразу ж села ў поезд, паехала па адрасах, указаных Яновічам, і адшукала тых, пра каго ён пытаўся.

А хіба забудзе аб сустрэчах на чэхаславацкай зямлі настаўніца Нараўлянскай школы Аляксандра Дзямідчык? Дваццаць год назад яна была разведчыцай-партызанкай. Аднойчы, калі немцы сцягнулі вялікія сілы, каб знішчыць партызан, заціснуўшы іх у трохкутніку пры зліцці Дняпра і Прыпяці, яна пайшла праз варожыя пасты да камандзіра славацкага

корпуса. «Няўжо вы дапаможаце фашыстам знішчыць братоў-славацін, што бароняць родную зямлю?» — спытала яна. І славацкі палкоўнік падрабязна ёй раскажаў аб плане аперацыі, параіў, у якім месцы трэба наводзіць пераправу праз Прыпяць, паказаў размяшчэнне часцей і, у прыватнасці, участак, дзе будзе стаяць яго корпус. З гэтага ўчастка партызаны знялі ўсе свае сілы, а славакі стралялі з такім энтузіязмам, нібы самы жорсткі бой адбываўся менавіта тут. Так з дапамогай славацкіх сяброў партызанам удалося адыйсці за Прыпяць і пазбегнуць вялікай спрат.

У беларускай групе былі людзі самых розных прафесій: інжынеры і рабочыя Мінскага паравознага дэпо і віцебскай трыкатажнай фабрыкі «КІМ», супрацоўнікі Акадэміі навук, калгаснікі з арцелі «17 верасня» Нясвіжскага раёна, настаўнікі, урачы, журналісты. Усе мы сустрэкаліся з калегамі, сваімі вачыма бачылі вялікія дасягненні чэхаславацкага народа ў камуністычным будаўніцтве. І ўсюды — у гарыжкоў Сакалова, у сялян Яраславічэ і Дуклы, на вуліцах і вакзалах гарадоў — нас сустрэкаў самы цёплы прыём і шчырыя словы прывітанняў.

«Кациоша», «Па далінах і па ўзгорках», «Падмаскоўныя вечары» — гэтыя песні даўно прыжыліся тут і сталі роднымі. Іх выконваюць па радыё, спяваюць на вечарах, яны ў пра-

граме самадзейных калектываў. Але неак асабліва — і мужна, і гнеўна, і са смуткам — гучала ў гэтыя дні на чэшскай зямлі песня «Хотят ли русские войны»:

Спросите вы у тех солдат,
Что под березами лежат —
И вам ответят их сыны,
Хотят ли русские,
Хотят ли русские
Войны!

Ва ўсіх гарадах у вітрынах першых паверхаў стаяць вялізарныя дакументальныя фатаграфіі часоў вызвалення Чэхаславакіі Савецкай Арміяй. І часцей за іншыя — савецкі салдат у пыльнай гімнасцёрцы, са зморшчынкамі на стомленым твары, беражна трымае на руках чэшскага хлопчыка. Пад фатаграфіяй подпіс: «Вы адны ілі нам дзверы ў жыццё». І зараз, калі дзіця, пачуўшы незразумелую мову, прытуліцца да маці, яна з усмешкай кажа яму: «Не бойся, гэта ж рускія». І гэтага дастаткова, каб дзіця з радасцю пайшло на рукі да незнаёмага чалавека.

Напярэдадні Дня Перамогі ў Чэхаславакіі быў аб'яўлены конкурс на лепшую фатаграфію аб вызваленні краіны. На конкурс былі прысланы сотні фатадымкаў, якія ляглі ў аснову цудоўнага альбома «На вечныя часы». На вокладцы — казак пойдз каця з Влтавы на Стара-месьскай плошчы ў Празе. А эпіграфам стаяць словы старой чэшскай легенды: «І будзе ў Чэхіі добра, калі з Влтавы нап'ецца казацкі конь».

Вось людзі, якія выратавалі табе жыццё, гаворыцца ў прадмове да альбома, — дзецяма Пражачы і Пайкрацы, людзям з вёсак, якія фашысты не паспелі знішчыць. Любоў звязала нас на вечныя часы. На вечныя часы нас злучыла кроў загінуўшых.

Да гэтых слоў можна дадаць толькі адно:

Добра мець такіх верных сяброў!

Добра мець такую цудоўную Радзіму!

С. КЛІМКОВІЧ.
Мінск—Прага.

Фатаграфія з альбома «На вечныя часы», выпушчанага выдавецтвам «Свет Саветаў» (Прага).

У майстэрні Сямёна Геруса

Плошча Перамогі з вышні птушынага палёту. Сямён Герус, відаць, прывык да гэтага ракурсу. Кожны дзень бачыць ён плошчу з акна сваёй майстэрні, якая на самым версе аднаго з гмахоў. Кожны дзень яна як бы выглядае па-новаму. Гэтая непаўторнасць і ў графічных серыях мастака Сямёна Геруса, прывесчаных Мінску.

Краявіды горада — адзін з улюбёных матываў мастака. Плошча Перамогі з боку цырка, у вільготнай смуге зімовага дня, працягата адлігай. Плошча ў марозны зімовы дзень, запоўненая натоўпам. Спалучэнне і ўзаемадзеянне чорнага і белага сапраўды гарманічнае ў гэтым лісце. У ім сродкі адлюстравання (травюра на лінолеуме) удала адпавядаюць абранаму сюжэту. Нарэшце, плошча Перамогі з акна майстэрні, оперны тэатр з мноствам машын перад пад'ездам...

У Сямёна Геруса сучасны, выразны ў сэнсе індывідуальнасці творчы почырк. Знаходзячыся ў яго майстэрні, я меў магчымасць скласці пэўнае ўяўленне аб вышыванні мастацкага вобраза ў Геруса: ад першай чарнавай думкі праз замалёўку, падрыхтоўчы малюнак, эскіз да малюнка ўжо на самім лінолеуме ці на цынку, да першага адбітку на паперы. Гэта як бы шлях ад шматслоўнага да лаканічнага, ад складанага да простага, але ні ў якім разе не спрошчанага. Мастак паказваў мне шматлікія бланкеты з замалёўкамі, розныя варыянты адбіткаў. Добрыя ў яго лісты, прывесчаныя салігорскім шахцёрам, мінскім пейзажам, сённяшняму абліччу сталіцы.

Герус працуе многа і настойліва. Ён любіць сваіх герояў. Прыгавдаецца такі выпадак, расказаны мастаком.

Працуючы над серыяй партрэтаў будаўнікоў Мінска, ён наведваў многія будоўлі ў горадзе. На адным з аб'ектаў у абедзенны перапынак стаў малюваць. Малюнак быў удала закампаанаваны. Да людзей,

што абступілі мастака, падыходзілі некалькі дзяўчат. Адна з іх сказала:

— Гляньце, гэта ж нашага Івана малююць, нават падобны. Навошта вы яго малюеце? Ён жа не перадавік...

Мастак растлумачыў, што ён хоча зрабіць партрэт будаўніцка наогул, тыпізаваны, так сказаць.

Тым часам натуршчык, збянтэжаны, устаў і пайшоў. І тое прывабнае, што мастак адчуў у яго абліччы, што, на суперак меркаванням дзяўчат, сведчыла аб чалавечу цікавым, так і не было занатавана...

Прайшоў час. Аднойчы Герус маляваў партрэт баярыны ў тэатры оперы і балета. Будынак якраз рамантавалі. Каб развясціа, мастак з баярынай пайшлі паглядзець, як робяць дах. Узлезшы на рыштаванні, апынуліся між металічных канструкцый. Па бэльках спрытна хадзілі мантажнікі. У адным з іх мастак пазнаў Івана, таго самага Івана, якога некалі так і не намаляваў. Як жа ўзрадаваўся мастак, даведаўшыся, што цяпер Іван — адзін з перадавікоў працы. І цяпер прапраб параіў малюваць імяна яго...

Аднойчы Герус больш падрабязна раскажаў мне пра гэтага свайго героя:

— Асабліва ўразіла мяне яго сціпласць, шырокі погляд на рэчы. Цяжка было даць веры, што размаўляю з простым будаўніком. Аказалася, што ён не горш за мяне разбіраецца ў мастацкай літаратуры, многа чытае. Асабліва падабаюцца Івану творы з філасофскім ухілам — Ралана, Талстога. Чытаў мне напаміць Балдановіча, гаварыў пра навелы Янкі Брыля. Як і аб літаратуры, з гэтым жа захвапленнем раскажваў аб сваёй рабоце, цікавіўся маёй працай...

Магчыма, гэта і не даслоўны пераказ. Я прывёў словы мастака, каб сцвердзіць, што гэтак жа ўважліва імкнецца ён пранікнуць ва ўнутраны свет

кожнага свайго героя. Нават, калі сустрэцца з героем немагчыма.

Вось, напрыклад, партрэт Веры Харужай, слаўнай змагаркі за свабоду Айчыны. Перш чым стварыць гэты партрэт, мастак перачытаў усё напісанае аб Веры Харужай, гутарыў з яе сваякамі.

Калі мастак застаецца ў сваёй майстэрні сам на сам са сваімі героямі, з ім «гавораць» Ігнат Буйніцкі, Янка Купала, Валянцін Волкаў (гэта ўжо завершаныя работы), Героі Сацыялістычнай Працы — калгаснікі, над чымі партрэтамі ён цяпер працуе. У яго, як заўсёды, багата новых задум.

Ул. БОЙКА.

А. ТРЫНДА

Родная зямля

●

●

●

(Пачатак у № 21.)

6

Брат вярнуўся з работы вечарам.

— Як? Гэта ты? — усклікнуў ён са здзіўленнем. — Не папярэдзіла, не тэлеграфавала... Я б сустрэў цябе!

Мы абняліся, расцалаваліся. Хваляванне перашкаджала нам гаварыць. Вочы яго іскрыліся шчасцем, як у дні юнацтва.

— Што ж мы стаім? — усхапіўся Мікалай. — Садзіся ж, госця мая доўгачаганая!

Ён таксама прысеў да стала, дастаў з кішэні пінжака пачак папярос і закурыў. Пакуль гаспадыня накрывала на стол, мы трохі супакойліся.

Увесь дзень я правяла з братам. Мы хадзілі з ім аглядаць горад. Вечарам дома нас чакаў па-святочнаму ўбраны стол. Вясельны і шчаслівы, адначалі мы нашу сустрэчу. Пасля вечэра пайшлі гуляць у парк, у былы маёнтак графа Патоцкага. Было ўжо каля дзвюх гадзін ночы, калі леглі спаць.

А ў чатыры гадзіны раніцы пачалася вайна.

Мы ўскочылі з ложкаў, яшчэ не разумеючы, што робіцца. Са званам сыпаліся асколкі шкла. Усё навокал грукацела, нешта абвальвалася, крычалі людзі. Рэзка вылучаўся прарэзлівы жаночы крык: «Вайна! Вайна!..»

Мы кінуліся да акна — навокал палыхалі пажары. Раздаваліся выбухі бомб.

Брат крыкнуў мне:

ГНЕВ И ВОЗМУЩЕНИЕ НАРОДОВ

Коммюнике секретариата Всемирного Совета Мира * Митинг протеста жителей Лондона * Решения пленума комсомола Колумбии * Сбор средств для помощи народу Вьетнама в Италии

ПРАГА

Перед людьми всего мира стоит сегодня важная задача — совместными усилиями добиться прекращения американской военной интервенции во Вьетнаме и воспрепятствовать распространению войны. Всеми силами нужно спасти человечество от ядерной войны, говорится в коммюнике секретариата Всемирного Совета Мира, опубликованном в связи с международной неделей действий сил мира в поддержку вьетнамского народа.

Сообщения печати о возможном применении атомного оружия, не опровергнутые категорически правительством Соединенных Штатов Америки, вызывают большое беспокойство у людей, говорится в коммюнике.

ЛОНДОН

Сотни лондонцев приняли участие в митинге протеста против вмешательства США во внутренние дела Доминиканской Республики. По инициативе комитета «Руки прочь от Доминиканской Республики» у здания американского посольства в Лондоне состоялась демонстрация протеста.

АНКОНА

В итальянском городе Анкона состоялась демонстрация в защиту мира и против агрессивных действий Соединенных Штатов Америки во Вьетнаме и Доминиканской Республике. Выступивший на состоявшемся митинге секретарь организации ИКП провинции Анкона Кататасси сообщил, что коммунисты провинции уже собрали 1 100 тысяч лир для отправки в ДРВ полевой госпитали.

ДЕЛИ

В Дели, на площади Ганди, состоялся митинг протеста против агрессивных действий Соединенных Штатов в Азии и других районах мира.

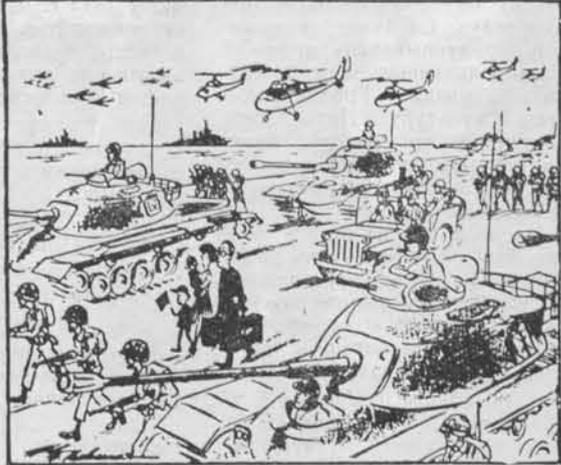
В принятых резолюциях участники митинга, организованного делейской организацией Ком-

мунистической партии Индии, призывают дать отпор попыткам правящих кругов Запада свернуть Индию с пути неприсоединения и требуют прекращения бомбардировок Соединенными Штатами территории ДРВ.

БОГОТА

В Боготе состоялся шестой пленум Центрального Комитета Союза коммунистической молодежи Колумбии. В своих решениях пленум призвал колумбийскую молодежь «всеми средствами, какие имеются в ее распоряжении, протестовать против колониальной интервенции американских империалистов в Доминиканской Республике». Пленум выдвинул лозунг: «Ни одного юности в Доминиканскую Республику, Вьетнам или для преступной войны, которую ведет правительство президента Валенсия против героических партизан Маркеталии, Пато и Гуайяберо».

Соединенные Штаты совершили интервенцию против народа Доминиканской республики, используя смехотворный предлог о «защите американских граждан».

«Эвакуация» семьи Смитов из Санто-Доминго. «Алхемейн ханделсблад», Амстердам.

ПАВЕДАМЛЯЕМ АДРАСЫ ЗДРАДНИКАУ

ПАД ЧУЖЫМ ІМЕМ

Гэта пісьмо прыйшло ў рэдакцыю ад нашага земляка Васіля К., які жыве ў Сіднеі.
«Аднойчы, — піша ён, — я сутыкнуўся з нейкім падазроным чалавекам, які сказаў, што ён беларус і завуць яго Антон Булаўскі. Тое, што ён беларус, мяне не здзівіла. Здзівіла мяне іншае, а менавіта — як ён гаварыў пра нашу радзіму — Савецкую Беларусь. Я не буду прыводзіць тут яго слоў, бо яны варты гэтага недалёкага і, на мой погляд, вельмі несумленнага чалавека. Даведаўся я і аб тым, што гэты Булаўскі з'явіўся ў Аўстраліі пасля вайны і не як ваеннапалонны. Знаючы, ён быў заадаю з фашыстаў. Можна, вы што ведаеце аб яго мінулым? Добра было б, калі б вы расказалі аб гэтым у газеце, тады б усе тут ведалі, што гэта за чалавек і чаму ён паклёпіў на радзіму...»
Так, зямлян, нам вядома пра мінулае гэтага здрадніка. Дарэчы, сапраўднае яго прозві-

шча Рыгор Булава. Каб больш падрабязна паказаць твар гэтага «вызвольніка», мы звярнуліся ў Цэнтральны дзяржаўны архіў, дзе захоўваюцца дакументы аб злычынствах нямецка-фашысцкіх акупантаў і іх памагатых на тэрыторыі Беларусі. Там нам паведамілі, што Булава Рыгор Іосіфавіч нарадзіўся ў 1904 годзе ў вёсцы Пратасы Светлагорскага раёна Гомельскай вобласці. Едзем у Пратасы, каб асабіста пагутарыць з людзьмі і даведацца аб мінулым гэтага ваеннага злычынцы.
І першае, што мы пачулі ад аднавяскоўцаў, — гэта словы абурэння, што вядомака лжэ не панёс заслужанага пакарання. Булава ў першыя ж дні вайны прапанаваў свае паслугі фашыстам. З мая 1942 года па лістапад 1943 года ён лятаваў у Пратасах і іншых вёсках. Спачатку быў паліцэйскім, а пасля за «заслугі» быў назначаны начальнікам паліцыі. За-

бойствамі, здзекамі з людзей, рабаваннем зрабіў сабе гэты адшчэпенец «карьеру». Дзесяці старых, жанчын, дзяцей загінулі ад яго рук.
І не выпадкова, што восенню 1943 года як найбольш вызначыўся ў справах над мірным насельніцтвам фашысты прызначылі яго камандзірам роты ў трацім батальёне СД. Потым Булава працягваў свае «справы» ў Старадарожскім раёне Мінскай вобласці, адкуль яму ўжо прыйшлося ўцякаць разам з адступаючай фашысцкай арміяй на Запад.
22 гады прайшло з таго часу, як Р. Булава тварыў свае злычынствы на беларускай зямлі. Даўно зарубцаваліся раны вайны, але жыхары Светлагорскага і Старадарожскага раёнаў да гэтага часу не забылі чорных спраў забойцы.
Ведаючы ж, зямлянкі ў Сіднеі, хто хаваецца ад суда народа пад прозвішчам Антон Булаўскі. В. КАЛЯДЗІЧ.

Л. Б. Шастры: ВІЗІТ БЫЎ КАРЫСНЫМ

ДЭЛІ. З паездкі ў Савецкі Саюз у Дэлі вярнуўся Прэм'ер-Міністр Індыі Лал Бахадур Шастры. На аэрадроме Палам Шастры заявіў прадстаўнікам друку, што яго візіт у СССР быў карысным, што ён садзейнічаў далейшаму збліжэнню паміж дзвюма краінамі. Візіт, сказаў ён, дапамог усталяваць асабістыя кантакты з кіраўнікамі Савецкага Саюза. Гэтыя кантакты з савецкімі кіраўнікамі на важнейшых пытаннях знешняй палітыкі мы пастараемся падтрымліваць і ў будучым. Прэм'ер-Міністр выказаў вялікае задавальненне аказаным Індыйскай дэлегацыяй дружэлюбным прыёмам. Шастры даў станоўчую ацэнку савецкай эканамічнай дапамозе ў ажыццяўленні пяцігадовага планаў Індыі. Ён адзначыў далей, што за апошнюю чвэрць стагоддзя Савецкі Саюз дасягнуў выдатнага прагрэсу, нягледзячы на вялізарныя ахвяры, панесеныя ў ходзе другой сусветнай вайны. Мужнасць і раіччасць савецкага народа, сказаў Прэм'ер-Міністр Індыі, павінны служыць узорам для нас. Гэта адзін з прыкладаў таго, чаго можна дасягнуць, абавіраючыся на свае ўласныя сілы ва ўмовах вялізарных цяжкасцей і перашкод.

MORE U. S. INTERVENTION

Washington has made another move in its imperialist power policy: on April 28, it started direct armed intervention against the Dominican Republic.

Nor is this the first time the United States is using armed force to bring the people of this small Latin-American country to their knees. Time and again U. S. Marines were sent to «prevent revolution». For eight years, from 1916 to 1924, Dominica was virtually occupied by the U.S. And 35 years ago the Marines were instrumental in placing in power Trujillo, a dictator hated and detested by his people.

Trujillo was Washington's man, and as long it maintained him in power, it had no reason to worry: he brutally suppressed every manifestation of opposition.

Trujillo was overthrown in May 1961, and this made things more difficult for the U.S. monopolies. There have been several coups in Santo Domingo, the capital, in the past four years, but every time Washington was able to retain its positions. But it could not stifle the Dominican urge for freedom from the U.S. monopolies.

Late in April, public resentment broke out to the surface. Patriotic forces overthrew the military junta, routed the government troops armed with U.S. weapons, and set up a provisional government which, in their view, is capable of re-

establishing basic civil rights and freedoms.

It has already taken steps in that direction: it has re-established the Constitution, legalized democratic public organizations and allowed deported opponents of the junta to return.

Washington regarded this as an outright threat to «American interests» and sent out Marines and paratroops.

While parading as a champion of peace and freedom, Washington is acting as a rank colonialist. The blood of patriots is being shed in Dominica, the blood of men who want only independence and prosperity for their country.

This aggression of a great power against a small nation has aroused world-wide protest. A TASS statement published on May 1 expresses the view of the Soviet government and people: «Everyone who cherishes peace, freedom and independence, will trenchantly condemn the shameful actions of American imperialism and demand that the aggressors be curbed».

The Soviet government instructed its United Nations representative to demand a special meeting of the Security Council to discuss America's armed intervention against the Dominican Republic. It is the bounden duty of the United Nations to take resolute measures to put an end to this new U.S. intervention.

Савецкія ордэны — грамадзянам Нідэрландаў

За мужнасць, праўленую пры выратаванні савецкага воіна ў гады другой сусветнай вайны, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узна-

гародзіў ордэнам Айчынай вайны II ступені грамадзян Нідэрландаў Герарда Метхорст і Вілема Метхорст.

7

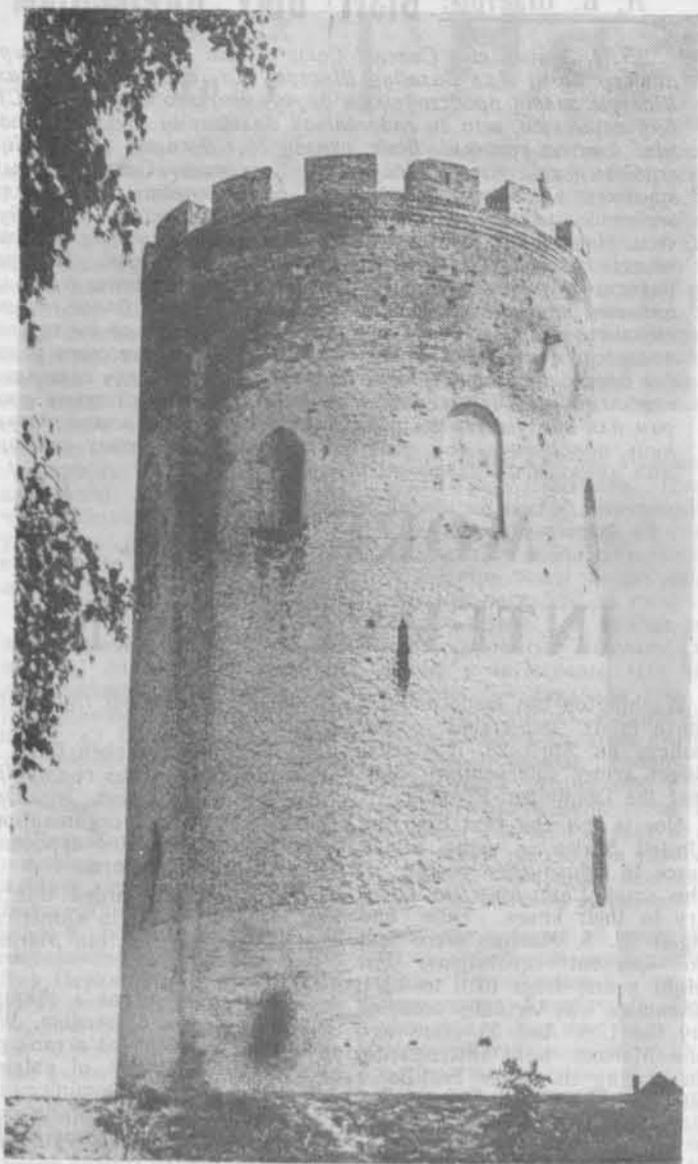
— Пабягу ў райком! — і выбег з пакоя.
Я спрабавала сабраць некаторыя рэчы і прадукты і складвала ўсё ў маленькі чамаданчык. Мне было жудасна, зарава пажараў спрачалася са святлом новага дня.
Вярнуўся брат, паглядзеў на мае зборы:
— Кідай усё, нічога не трэба, ідзём!
Мы выбеглі на вуліцу. Людзі мітусіліся, крычалі са страху.
Брат крыкнуў ім:
— Пакідайце горад!
Мы пабеглі праз груды абломкаў, якія завалілі вуліцы, да заставы. Ля чыгуначнага моста ўбачылі поезд, які гарэў. Людзі скакалі з вагонаў пад адхон і беглі далей—у поле, у лес.
Горад гарэў у нас за плячыма, клубы чорнага дыму адсвечвалі барвовым заравам. З выццем праляталі фашысцкія самалёты, працягваючы сыпаць бомбы на безабаронны горад. Нарэшце мы дабраліся да хутара, які знаходзіўся ў трох кіламетрах ад горада. Там жыў знаёмы брат, яго таварыш па партыі і турме. Ля хутара ўжо былі і іншыя бежанцы.
— Мне трэба схадзіць у нашу кантору, схавачу дакументы, — сказаў брат і хутка закрычыў у горад.
Народ патроху пачаў разыходзіцца: хто рушыў пешшу па дарозе — далей ад Высокалітоўска, хто раздабыў коней і накіраваўся ў суседні горад. Хутар апусцеў. На шашы так-

8

сама амаль нікога не засталася. Удалечыні над чыгуначнай станцыяй Сямяцічы клубілася зарава пажара. Я засталася зусім адна. Адчай ахапіў мяне. Дзе ж Мікалай? Ці знойдзе ён мяне? Добра яшчэ, што хоць Стэла не са мною, што я пакінула яе ў Косаве. Потым падыйшоў чалавек у цывільным, з вінтоўкай у руках і спытаў:
— Вы сястра Мікалая Трынды?
— Так, так! — кінулася я да яго. — Дзе ён?
— Мяне паслалі сустрэць вас, каб сказаць, куды вам ісці далей, — і ён паказаў мне, як прайсці да хаты на ўскраі лесу.
Я хутка знайшла яе. Там было шмат людзей, плакалі дзеці. Сэрца сціснулася, калі ўбачыла перапалоханых дзяцей і няшчасных маці. Хутка я ўбачыла фурманку.
У ёй сядзелі нейкія людзі і мой брат.
— Ну, цяпер у Косава, — сказаў ён. — Садзіся хутчэй!
Праехаўшы некалькі кіламетраў, мы спыніліся ў нейкай вёсцы пакарміць коней. Там мы ўбачылі групу нашых байцоў. Некаторыя з іх былі паранены. І раптам пачуўся грукат гусеніц. Танкі!.. Яны былі ўжо недзе побач. Мы з братам выбеглі з вёскі і пайшлі на ўсход, не разбіраючы дарогі. Хутка мы дабраліся да вёскі Гута-Міхалін. Уласна, вёскі ўжо не было, ад яе засталася адны абгарэлыя бярвенні ды коміны. Мы страшэнна стаміліся,

9

але ўсё ж пайшлі далей. За некалькі дзён прайшлі каля 150 кіламетраў. У вёсцы Ятвезь, недалёка ад Косава, вырашылі, нарэшце, крыху адпачыць у нашай цёткі Лізаветы Лукаўскай. А праз два дні мы падыходзілі ўжо да Косава.
Дамовіўшыся са мной аб сустрэчы, Мікалай пайшоў ускраінамі, а я выйшла па Чырвонаармейскай вуліцы да цэнтра горада. У нашым доміку гаспадарыла цётка Вольга з сынам Міхаілам. Я пасялілася ў старой куханьцы, а Мікалай вырашыў жыць асобна. Днём мы ўвесь час былі разам, абмяркоўваючы, як лепш арганізаваць падпольную работу. Пачалі мы яе з пошукаў надзейных людзей.
— Арганізуем антыфашысцкі цэнтр у горадзе, а далей — ячэйкі па вёсках, — сказаў Мікалай. — Я так рабіў пры панах. Вось і прагадзіўся стары вопыт.
Брат, не адкладваючы, накіраваўся па вёсках у пошуках актыву. Я з дачкой засталася дома. Трэба было неяк пракарміцца, і я пайшла на падзённую работу — палола агароды, жала жыта, авёс.
А хутка на нашай явочнай кватэры з'явіліся першыя таварышы, якіх накіраваў Мікалай. Першым прыйшоў Аляксандр Новік з вёскі Калазубы. Потым з'явіліся іншыя актывісты. Косаўскае падполле пачало дзейнічаць.
(Працяг будзе.)

Вось яна, старажытная Белая вежа, сведка глухой мінуўшчыны! Яе імем называецца цяпер самы вялікі запаведнік Беларусі — Белавежская пушча.

Фота Д. Прэса.

Хто з жыхароў Гродна не ведае свайго гарадскога парка! Ды ці ўсім вядома, што гэты парк быў заснаваны яшчэ ў 1775 — 1776 гг. як першы батанічны сад на тэрыторыі не толькі Беларусі, але і ўсёй Рэчы Паспалітай, у склад якой тады ўваходзіў горад? У 1778 г. у садзе было 2000 раслін. Сад, паводле сцверджання сведкаў, «па разнастайнасці, рэдкасці, колькасці траў і раслін не ўступаў аніводнаму саду ў Еўропе».

Батанічны сад належаў адкрытай тут у 1775 — 1776 гг. медыцынскай школе (акадэміі) — першай такога роду ўстаноўе ў Беларусі і Літве.

Як з'явілася гэтая школа? У той час пануючыя на Беларусі хваробы выклікалі масавую смертнасць. Урачоў у краі амаль не было. Большасць насельніцтва зварталася да знахароў і шаптуноў.

Старшам каралеўскім маёнткаў быў тады граф Антоні Тысенгауз. Ён імкнуўся павысіць прадукцыйнасць працы ў падпарадкаваных яму маёнтках, развіваць у Гродна рамёствы і культуру. Для гэтага Тысенгауз арганізаваў мануфактуру, школу, тэатр, выдаваў газету. Ён адкрыў і медыцынскую школу.

На чале школы стаяў прагрэсіўны ліёнскі ўрач Жан-Эмануэль Жыльбер, вядомы натураліст. Ён перапісваўся з рускімі вучонымі і першую сваю працу па батаніцы Беларусі выдаў у Пецярбургу.

Вучні школы набраліся з ліку каралеўскіх прыгонных, а таксама дзяцей служачых маёнткаў караля і Тысенгауза.

У акадэміі было арганізавана ўрачэбнае аддзяленне для падрыхтоўкі «дасканалых ура-

чоў для гарадоў» і аддзяленне правінцыяльных лекараў і хірургаў.

Колькасць настаўнікаў у Гродзенскай акадэміі была большая, чым у Кракаўскім універсітэце (на медыцынскім факультэце). Акадэмія мела багатую бібліятэку, кабінет прыродазнаўства, бальніцу на 60 ложкаў, дзе практыкаваліся студэнты.

У анатамічным тэатры Жыльбер праводзіў заняткі, але з цягам часу быў вымушаны іх спыніць з-за праследванняў нацкаванага езуітамі цёмнага насельніцтва, якое пагражала «вальнадумцу» смерцю.

У 1781 г., калі Тысенгауз трапіў у няміласць караля, школу перавялі ў Вільню, дзе яе ператварылі ў медыцынскі калегіум (на правах факультэта) Галоўнай школы Вялікага княства Літоўскага, пазней Віленскага ўніверсітэта, які ў 1842 г. перавялі ў Кіеўскі ўніверсітэт. Такім чынам, Кіеўскі медыцынскі інстытут з'яўляецца прамым нашчадкам нашай Гродзенскай акадэміі.

Так Гродзенская акадэмія адыграла значную ролю ў справе развіцця спецыяльнай медыцынскай адукацыі і прыродазнаўства ў Беларусі.

В. ГРЫЦКЕВІЧ.

***

*Я не глытала па акопах дыму
І франтавых не ведала дарог,
Калі я нарадзілася, Радзіма,
Ты святкавала свята перамог.*

*І не выцце варажых самалётаў,
І не агонь, што пек тваю
Зямлю,—
Чаромху помню, як цвіла
ля плоту,
Як падалі зярняты на раллю.*

*Цябе, вясняная, я помню
ў цвеце,
Люблю з маленства, родная,
люблю
І за таго, каго няма на свеце,
Хто ўсё аддаў за гэтую зямлю.*

*Мы — тыя, што ў жыцця ўсё
забралі,
Чым нас бацькі вучылі
даражыць.
Мы за цябе яшчэ не паміралі,
Мы для цябе, Радзіма,
будзем жыць!
Вера ВЯРБА.*

ВАС ШУКАЮЦЬ І ЧАКАЮЦЬ СВАЯКІ

ФРУЛЯ Якава Іосіфавіча, 1902 г. н., ураджэнца Мінскай вобласці, шукае сын **ФРУЛЬ** Мікалай Якаўлевіч.

Усіх, хто ведае што-небудзь пра лёс гэтага чалавека, просім паведамаць у рэдакцыю газеты «Голас Радзімы».

На трэніроўцы.

Фотаэцюд І. СТЭЦА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77,
ДОМ ДРУКУ,
РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДІМЫ».
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 3-25-52.

РЕКВИЕМ В ВЕЧНОМ КАМНЕ

Почти каждый житель и гость Бреста в День Победы посетил зал городского дома физкультуры, где открыта выставка проектов памятника-монумента защитникам Брестской крепости.

И хотя впечатлениям свойственно блекнуть под ветром времени, здесь все дышит величественными подвигами народа, потому что герои Бреста уже принадлежат истории и легендам. Героизм защитников Брестской крепости достоин славы ратных подвигов наших предков. Эта мысль ясно читается в лучших проектах памятника-монумента, выставленных здесь. Но все же наиболее четко она выражена в проекте под девизом «Вечная слава героям». Композиция не содержит ничего лишнего и в

то же время как бы дышит подвигом, совершенным защитниками цитадели на Буге. Гранитным острием устремляется ввысь шпиль скульптурной композиции, утверждая бессмертие смерти поправших. У этого проекта есть еще одно качество, которое выгодно отличает его от других: монументальность.

Вызвали интерес у посетителей и работы других авторов, представивших свои проекты на этот своеобразный конкурс. Но окончательного решения жюри пока не вынесло. Одно несомненно: памятник-монумент защитникам Крепости-Героя будет сооружен по самому лучшему проекту.

М. СМЕРНОВ.

ТОМ ПЕРВЫЙ ...

В Московском издательстве «Наука» скоро выйдет в свет многотомное издание «Народы мира» под общей редакцией члена-корреспондента АН СССР С. Толстова. Это серия этнографических описаний народов различных стран мира. Первый том этого капитально-го труда уже появился на прилавках книжных магазинов. Он посвящен восточнославянским народам: русским, украинцам и белорусам. Во вводной части

первого тома дан обзор этнографического развития племен и народов, живущих в этих районах. Хорошо показан процесс прогресса их быта, материальной и духовной культуры на протяжении последних столетий.

Очерк «Белорусы» подготовлен Институтом искусствоведения, этнографии и фольклора Министерства культуры БССР под общей редакцией профессора А. Залеского. Дается по-

дробное описание положения сельского хозяйства, промышленности, транспорта до и после Октябрьской революции, а также быта и культуры белорусов, музыкальной культуры, изобразительного и прикладного искусства. Очерк знакомит читателей с теми коренными изменениями, которые произошли в жизни белорусов за годы Советской власти.

П. ЗАХАРЕНКО.

ТРАДЫЦЫЯ АНТАРКТЫДЫ

Савецкія палярнікі нанеслі на карты Антарктыды імёны сваіх калег-сіноптыкаў Асташенкі і Растаргуева, у гонар якіх амерыканскія даследчыкі шостага кантынента назвалі два ледавікі на Зямлі Вікторыі. Абодва савецкія вучоныя працавалі ў перыяд Міжнарод-

нага геафізічнага года на станцыі Літл-Амерыка.

Кіраўнік аддзела антарктычных даследаванняў Я. Кобленц у гутарцы з карэспандэнтам ТАСС заявіў, што прысваенне адкрываемым геаграфічным аб'ектам імён замежных калег стала ў Антарктыцы своеасаблівай традыцыяй. Аднаму

з раёнаў паўднёвай часткі Індыйскага акіяна савецкія вучоныя прысвоілі імя аўстралійскага даследчыка Моусана. Бельгіяцы назвалі ўзвышша ў раёне станцыі Кароль Бадуэн імем савецкага лётчыка Пярова, які выратаваў аднойчы бельгійскіх даследчыкаў.

«ЗУБРЫ» НА ПОЎНАЧЫ

Спецыяльныя грузавікі для работы ў паўночных раёнах стварылі мінскія аўтамабілебудаўнікі. Іх паслалі для выпрабаванняў на Калыму. Многа новага ўнеслі канструктары ў мадэль машыны з зубрам на радыятары. Грузавікі маюць двойное ветравое шкло. Вадкас-

ны падагрэвальнік матара дазваляе хутка заводзіць машыну нават пры марозе ў 55 градусаў. Абагрэвальнікі засцерагаюць акумулятары і цеплавую бакі ад пераахладжэння. Спецыяльныя шыны, якія выраблены яраслаўскімі шыннікамі, не баяцца моцных маразоў.